

არაკომერციული გამომცემლობა საგა

ჯიბის წიგნის სერია 4

მედია – კულტურა – საზოგადოება

რეზო კვესელავა, დაბადებული 1933 წლის 2 აგვისტოს, სოფელ ნახარებაოში, მარტვილის რაიონი – ქართველი ლიტერატორი, კინოდრამატურგი, პედაგოგი. დაამთავრა თბილისის უცხო ენებისა და ლიტერატურის ინსტიტუტის გერმანისტიკის ფაკულტეტი. მრავალი წლის მანძილზე მუშაობდა კინოსტუდია „ქართული ფილმის“ რედაქტორად. არის არაერთი ქართული ფილმის სცენარის ავტორი: „ვედრება“ (1967), „XIX საუკუნის ქართული ქრონიკა“ (1978), „გზა შინისაკენ“ (1983), „მონანიება“ (1984), „ჭერი“ (2004), „კავკასიური მისტერიები“ (2006) და სხვ. ეწევა პედაგოგიურ (ივ.ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი) და მთარგმნელობით (ნ.ბერდიაევი, კ.ჰამსუნი, ვ.ნაბოკოვი, ლ.ფოიხტვანგერი და სხვ.) საქმიანობას.

**მომონებები ქართულ
კინემატოგრაფისტებზე**

რეზო კვესელავა

თბილისი, 2010

ნახატი გარეკანზე: კოტე მიქაბერიძე
დაკაბადონება: გიორგი ბაგრატიონი
რედაქტორი და
გამომცემელი: სოსო დუმბაძე

მეორე გამოცემა, 2010
ISBN 978-9941-0-0441-4
ყველა უფლება დაცულია

© არაკომერციული გამომცემლობა საგა, 2010
www.sa-ga.org

სარჩევი

ავტორის წინასიტყვაობა	9
გამომცემლის წინასიტყვაობა	11
სიცხადე და საიდუმლოება <i>წერილები თენგიზ აბულაძეზე, ფილმ „ვედრებასა“ და მის შემქმნელებზე</i>	19
მწუსარე სახის რაინდი <i>წერილი სპარტაკ ბალაშვილზე</i>	45
ქალა ლობიკისა <i>წერილი აკაკი ბაქრაძეზე</i>	53
ერისკაცი (ქართული კინოს რენესანსი) <i>წერილი მიხეილ კვესელავაზე</i>	59
მიახლოება „მიახლოებასთან“ <i>წერილი ალექსანდრე რეხვიაშვილის ფილმ „მიახლოებაზე“</i>	75
დონ-კისოტის კვალდაკვალ <i>წერილი სულიკო ჟღენტზე</i>	81

ვასილ ჩხაიძე ერთი
წერილი ვასილ ჩხაიძეზე93

კაცი, რომელსაც პერიაზი
თავდასხმას აბრალუბდნენ
წერილი დორე ხინთიბიძეზე101

ფუქიმდებელი
წერილი კოტე მიქაბერიძეზე107

მან შეძლო ერთი პური
მრავალთა დაკურება!
წერილი ალექსანდრე ჯალიაშვილზე123

მუდამ კეთილმოსურნე და ირონიული
წერილი დავით რონდელზე137

ჰერცოგი
წერილი არკადი ხინთიბიძეზე151

იდეალისტი
წერილი გოგი გელოვანზე167

იაშა ტრიპოლსკი
წერილი იაკობ ტრიპოლსკიზე173

მოგონება მნარე დასასრულით
წერილი კოტე დაუშვილზე181

ჩვენი გორია ანდრონიკაშვილი წერილი ბორის ანდრონიკაშვილზე	187
„მწარველი“ წერილი დოდო აბაშიძეზე	195
ქართული კარნავალი წერილი რეზო ესაძეზე	201
ის ქმნიდა კარნავალს წერილი სერგო ფარაჯანოვზე	209
რა დააშავეს ცხენმა და ჭიანჭველამ? წერილი რეზო გაბრიაძეზე და მის სპექტაკლზე „სტალინგრადის ბრძოლა (რეკვიემი)“	221
ქართული ფილმის მეტეორი წერილი მიხეილ კობახიძეზე	227
პოეზია უპირველეს ყოვლისა წერილები ოთარ იოსელიანზე და მის ფილმებზე	235
შენიშვნები	253
სახელთან საძიებელი	305

ავტორის წინასიტყვაობა

იმათი უმრავლესობა, ვისაც ამ პატარა წიგნში ვიგონებ, აღარ არის ჩვენ შორის. თუ რა კეთილი გავლენა მოუხდენიათ მათ ჩემზე, ამ მოგონებებიდანაც კარგად ჩანს. მაშინდელი, ე.ი. ჩვენი ახალგაზრდობის დროინდელი, ყველაფერი შესანიშნავი იყო: შეხვედრები, კამათი, სუფრები, გატაცება პოეზიით, მუსიკით, წიგნით, რომანტიკული გაზვიადებებით, თავგანწირვის სურვილით და ა.შ. დიახ, ყველაფერი მშვენიერი იყო. ურთიერთობები ჩნდებოდა თითქოსდა უმიზეზოდ, თავისთავად. მადლობელი ვარ იმათი, ვისაც ვიგონებ. ისინი მიმსუბუქებდნენ ცხოვრების მძიმე წუთებს. ახლა კი მიმსუბუქებენ უმძიმეს წუთებს – წუთისოფელთან გამოთხოვებას.

მადლობელი ვარ სოსო დუმბაძის, გულისხმიერი ყმანვილი კაცის, რომელმაც ყურადღება მიაქცია პრესაში გამოქვეყნებულ ჩემს მოგონებებს და გადანყვიტა მათი შეკრება და გამოცემა. აგრეთვე, მადლობას მოვახსენებ გაზეთ „თბილისის“ ჟურნალისტს, ლიტე-

რატურისა და კულტურის განყოფილების გამგეს, ქალბატონ მარინა მაისურაძეს, ვისი ხელშეწყობითაც ქვეყნდებოდა ამ გამოცემაში თავმოყრილი ნერილების ერთი ნაწილი.

ყველას ვუსურვებ სიკეთეს და სიხარულს. მართალია, სიხარული ცოტაა ამქვეყნად, მაგრამ ეს ცოტაც ბევრ ცუდს გადანონის ხოლმე.

რეზო კვესელავა

გამომცემლის წინასიტყვაობა

„– რა უნდა წარმართავდეს დღეს ხელოვნებას, რა არის საყრდენი?

– მოგონებები, იმპულსს ვიღებთ მოგონებებიდან... ხომ გახსოვს [...]“.

ნაწყვეტი წინამდებარე გამოცემის წერილიდან: „პოეზია უპირველეს ყოვლისა“

ვიდრე გამოცემაში თავმოყრილ ტექსტებს შევხებოდეთ, მინდა გავიხსენო ბატონ რეზო კვესელავასთან ურთიერთობის რამდენიმე ჩემთვის საინტერესო ეპიზოდი:

ბატონი რეზო, ისევე როგორც დღეს, უნივერსიტეტში ასწავლიდა სტუდენტებს და ჩვენი პედაგოგიც იყო. პირველი, რაც მახსენდება ხოლმე, როდესაც ბატონ რეზოს ვიგონებ – ეს არის მისი გულახდილი ლიმილიანი სახე. არ მეგონა, თუ ადამიანს შეეძლო ასე ბუნებრივად დაენგრია სტერეოტიპი: ეს ლიმილი ერთი „ჭუჭყიანი“ პატარა ბოშა ბიჭისკენაა მიმართული. პატარა

ბიჭი უნივერსიტეტის წინ მწვანე გაზონზე არსებული მოგრეხილი სარწყავი მონყობილობიდან იგრძობს თავს (თბილისის ზაფხულიანი დღეებია) და ბატონი რეზო თითქმის ჩაპლინური სიყვარულით აკვირდება და მხიარულად იზიარებს მის ბედ-იღბალს, თან მეუბნება „შეხედე ერთი, როგორ უყვარს“ და ილიმის. მაშინ, სტუდენტურ ასაკში, დამაფიქრა, თურმე „ბომჟი ბავშვებიც“, რომლებიც დღემდე ყოველთვის ძალიან დისკრიმინირებულები არიან, ბავშვები არიან და შეგიძლია გიყვარდეს, მეტიც, იზიარებდე მათ არსებობას. – ასეთი მომენტებით ბევრს ვსწავლობთ ჩვენი პედაგოგისაგან...

ბატონი რეზოს ლექციები იყო (არის) ტრადიციული თბილისური: გრძელდებოდა საღამომდე და ხანდახან ჭიქა კონიაკის წრუპვაშიც გადაიზრდებოდა. (ამას არ უნდა ვწერდე: არის საშიშროება, რომ პოტენციური მკითხველი ფაკულტეტის დეკანიც აღმოჩნდეს და მაშინ რეფორმაგამოვლილი განათლება ხომ დაგმობს ამ „აქციებს“.) ეს ლექციები კი გვამდიდრებს და გვასწავლის ფხიზელი თვალით დავინახოთ მოვლენები; გვასწავლის ავიცდინოთ ავტომატიზირებული სამყაროს აღქმა – ეს კი ამ ეპოქაში, დამეთანხმებით, არც ისე ადვილი მისაღწევია.

შემდეგ, საუბრები გრძელდებოდა, უკვე ბატონ რეზოსთან სახლში – მშვიდ გარემოში, სადაც ქალბატონი ასია (აგლაია), ბატონი რეზოს მეუღლე, ქმნის თბილ ატმოსფეროს. ეს საუბრები იყო (არის) მშვიდი, ზოგჯერ მკაცრი შეფასებებით, ძირითადად კი კეთილგანწყობილი, და კვლავ ღიმილიანი სახით... უკვე მოგვიანებით, დავმეგობრდი დიმიტრისთანაც, ბატონი რეზოს ვაჟიშვილთან, რომელიც, სხვათა შორის, ამ გამოცემაში გამოქვეყნებულ ერთ-ერთ ფოტოზეც არის აღბეჭდილი უკანა პლანზე. დღეს ბატონ რეზოს უკვე შვილიშვილი, პატარა ალექსანდრე, ახალისებს...

„სულხან-საბას ლეონიძისეულ გამოკვლევას რომ ვკითხულობდი, საბასთან ერთად, ლეონიძესაც ვხედავდი“ – წერს ბატონი რეზო თავის მოგონებების ერთ-ერთ ნერილში (რომელიც ამ კრებულში სამწუხაროდ არ შესულა). წინამდებარე გამოცემაც მსგავსად მოქმედებს მკითხველზე: ნერილის კითხვისას არა მარტო მოქმედ გმირებს, არამედ თავად ავტორსაც ხედავ. ნერილების გმირები უბრალო თვალთ არ არიან დანახულნი, ისინი – ერთი კინემატოგრაფისტის დაკვირვებების კრებულია.

ბატონი რეზო, მრავალწლიანმა მოღვაწეობამ კინოსტუდია „ქართულ ფილმში“ არაერთი საინტერესო ფილმის თანაშემქმნელი გახადა. ამაზე ავტორი არაერთ წერილში წერს. ამ წერილების გმირები, ბევრნი, ჩვენთვის ნაცნობი ადამიანები არიან თავიანთი შემოქმედებით. მოხსენიებული არიან ისეთი კინემატოგრაფისტებიც, რომლებიც, მიუხედავად იმისა, რომ ნაკლებად პოპულარულნი იყვნენ (არიან), პირნათლად ასრულებდნენ (ასრულებენ) თავიანთ საქმიანობას. ძალიან სასიხარულოა და საინტერესო ასეთი ქართველი კინემატოგრაფისტების ფართო მკითხველისთვის გაცნობა და გახსენება.

ავტორი იგონებს „პირველი თაობის“ ქართველ კინემატოგრაფისტებსაც, რომელთა უმრავლესობა უკვე, სამწუხაროდ, ცოცხალი აღარ არის. ავტორი წერს მათზე: „უმცროსი თაობა, ვინც პირველ თაობას მოესწრო, ხშირად იგონებს მათ. დასანანია, რომ ამგვარი ზეპირსიტყვიერება დროთა ვითარებაში დავინწყებას ეძლევა და იკარგება, ქართული კინოს ისტორიისთვის საჭიროა ამ მოგონებათა ფიქსაცია.“

იდეა ამ გამოცემისა, რომელიც ბატონი რეზოს გამოქვეყნებელი თუ გამოუქვეყნებელი საგაზეთო მემუარული ტიპის წერილების კრებულს

წარმოადგენს, სპონტანურად დაიბადა. გაზეთების ეგზემპლარების გადმოცემისას (დასამუშავებლად), ბატონმა რეზომ განმიმარტა – „ეს ყველაფერი ელეგიური და სევდიანია. წერილების მოქმედ გმირთა უმეტესობა უკვე აღარ არის ჩვენ შორისო“.

წინამდებარე კრებული ერთგვარი ქრონიკაა ქართველ კინემატოგრაფისტებზე. წიგნში ნაკლებად იპოვით ამა თუ იმ შემოქმედის დიალექტიკურ ანალიზს, ეს უფრო მემუარული ხასიათის კრებულია და თუ სადმე ავტორი ორაზროვნად ახასიათებს რომელიმე პიროვნებას, ეს ალბათ უფრო ცხოვრების ჩვეულებრივი, უბოროტო, ორმხრივი აღქმაა.

ბატონ რეზოს, თავის მხრივ, ტექსტებში მოაქვს ორიგინალური ციტატები – სულიკო ფლენტის პირადი ჩანაწერებიდან, ალექსანდრე ჯალიაშვილის ავტობიოგრაფიული ტექსტიდან, კოტე მიქაბერიძის სცენარებიდან და წერილებიდან და სხვ., რითაც პირდაპირ შეჰყავს მკითხველი ამ გმირების სამყაროში.

გამოცემაზე მუშაობა თავისთავად საინტერესო პროცესი იყო: ბატონი რეზოს ხელნაწერების შერჩევა; ბატონი კოტე მიქაბერიძის პირადი

საქმიდან კალიგრაფიულად დახვეწილი ხელნაწერის ხილვა; ბატონი არკადი ხინთიბიძის, სულ მცირე ოთხჯერ მაინც გადაწერილი ავტობიოგრაფიული მანუსკრიპტების გარჩევა; და სხვათა პირადი ხელნაწერებისა და ფოტომასალების მოძიება... – დადებით გძნობებს ინვევდა.

გამოცემას ახლავს უნიკალური ფოტომასალა ავტორის პირადი არქივიდან, ავტორისეულივე კომენტარებით (მკითხველი მათ ამოიკითხავს ფოტოილუსტრაციების მეორე მხარეს, გამოყოფილი შრიფტით). გამოცემის გარეკანი ფორმდება კოტე მიქაბერიძის აგრეთვე უნიკალური ჩანახატებით. წიგნში იხილავთ, ასევე, კოტე მიქაბერიძის გახმაურებული ფილმის „ჩემი ბებია“ იმდროინდელ კინოპლაკატის ფერად ილუსტრაციას.

გამოცემას ერთვის 200-მდე ქართველი კინემატოგრაფისტის მოკლე ბიოგრაფიული მონაცემები, რომლებიც მომზადდა სპეციალურად ამ გამოცემისათვის. ისინი, უპირველეს ყოვლისა, სტუდენტებისთვისაა გათვლილი და ამით გამოცემა ერთგვარ საგანმანათლებლო ფუნქციასაც იძენს.

გამოცემაში არსებული ბიოგრაფიული სქოლიოები ძირითადად ეყრდნობა „ეროვნული ფილმოგრაფიის ქართული კინოს მონაცემთა ბაზაში“ წარმოდგენილ მასალას, რომლის ელექტრონულ კოორდინატს სიამოვნებით ვუთითებთ: www.geocinema.ge

თუ ფლობთ დამატებით ინფორმაციას დასახელებული პირების შესახებ ან შენიშნავთ გარკვეულ უზუსტობას, განსაკუთრებით თარიღების შემთხვევაში, გთხოვთ მოგვწეროთ: info@sagahouse.ge ჩვენ გავითვალისწინებთ მათ ხელმეორე გამოცემისათვის.

ნაწილი მონაცემებისა და ფოტომასალებისა შეგროვდა „საქართველოს კინემატოგრაფისტთა კავშირის“ არქივში და „თეატრის, მუსიკის, კინოსა და ქორეოგრაფიის სახელმწიფო მუზეუმში“.

განეული დახმარებისათვის გვინდა მადლობა გადავუხადოთ ქალბატონ აზა დონდუას, საქართველოს კინემატოგრაფისტთა კავშირის განყოფილების გამგეს; ქალბატონ ლიანა ხოშტარიას „საქართველოს კინემატოგრაფისტთა კავშირის“ კონსულტანტს; და ქალბატონ თამარ მაისურაძეს „თეატრის, მუსიკის, კინოსა და ქორეოგრაფიის სახელმწიფო მუზეუმის“ ხელნაწერთა განყოფილების უფროსს.

პირველი გამოცემის მომზადება შესაძლებელი გახდა „საქართველოს კინემატოგრაფიის ეროვნული ცენტრის“ ხელშეწყობით.

წინამდებარე გამოცემა საიუბილეო თარიღს ეძღვნება – ქართული კინოს 100 წლისთავს. გვჯერა, მკითხველი ბევრ სასიამოვნო და საინტერესო ნიუანსს ამოიკითხავს ქართველი კინემატოგრაფისტების, მათი შემოქმედების და, ზოგადად, ქართული კინოს შესახებ და დაინტერესდება აქ თავმოყრილი ამბებითა და მინიატურული ისტორიებით.

სოსო დუმბაძე

დონ-კისოტის კვალდაკვალ

ნერილი სულიკო ულენტზე

სულიკო ჟღენტი (1925-2000, დაბ. სოფელ სამე-
ბაში) – კინოსცენარისტი. 1954 წელს დაამთავრა
მოსკოვში კინემატოგრაფიის საკავშირო სახელ-
მწიფო ინსტიტუტის სასცენარო ფაკულტეტი.
მუშაობდა პედაგოგად სკოლაში, ასწავლიდა ქარ-
თულ ლიტერატურას. აქვეყნებდა გაზეთებში
სტატიებსა და მოთხრობებს. სცენარის ავტორია
ფილმებისა: „ბურთი და მოედანი“ (1961), „ჯა-
რისკაცის მამა“ (1964), „ლიმილის ბიჭები“ (1969),
„ნერგები“ (1972), „რაჭა, ჩემო სიყვარულო“
(1978), „ცხოვრება დონ-კიხოტისა და სანჩოსი“
(1989) და სხვ.

სულიკო ჟღენტის ბიოგრაფია ქმნიდა მისივე შემოქმედების სტილს: 17 წლის ყმანვილი, რომლის წარმოსახვა არ გასცდენოდა ჯადოსნური ზღაპრების სამყაროს, ბედისწერამ პირდაპირ ომის ქარცეცხლში გადაისროლა. ასეთი ხოცვა-ჟლეტა, სიცოცხლის ასეთი ტოტალური განადგურება, მას, ალბათ, ზღაპრებშიც არ ამოეკითხა. მან მაშინ პირველად განიცადა სიკვდილის შიში – მის თვალწინ ბევრი დაიღუპა, ისინიც, ვინც მასთან ერთად სანგარში ისხდნენ და გადარჩენაზე ოცნებობდნენ.

სულიკო ჟღენტის ნაწერებს გამოჰყვა სითბო იმ მოკლული ჯარისკაცისა, რომლის გულის ჯიბეში მან დაღუპულის მისამართი იპოვნა. „აი, ახლაც, – იტყოდა ხოლმე სულიკო, – ჩემი ხელი გრძნობს მაშინდელ სითბოს, ის საცოდავი ჯერ კიდევ არ იყო გაცივებული“.

ომმა ზოგ ჯარისკაცს ცხოვრების რწმენა დააკარგვინა, ცინიზმით გამსჭვალა. სულიკომ კი შეიყვარა სიცოცხლე, შეიყვარა ადამიანი და მისი მასაზრდოებელი გარემო. მოდერნიზმისა თუ პოსტმოდერნიზმის სკეფსისი მას არ შეხებია. თუმცა მოდერნიზმის ნიმუშებს ლიტერატურასა, და განსაკუთრებით კინოში, ის ყოველთვის ინტერესით ეცნობოდა. სულიკო გვეუბნებოდა: „რომ ამბობენ: „მე ჩემი ვალი პირნათლად მოვიხადეო!“, არავის მოუხდია თავისი ვალი პირნათ-

ლად. ეს ყალბი გამოთქმაა. ვალს რა მოიხდის? თუნდაც ის, რომ ღმერთმა გაგაჩინა და ერთი მზიანი ან წვიმიანი დღე გაჩუქა, ისეთი გადაუხდეელი და ენით აუნერელი ვალია, სიცოცხლით სავსე ერთი დღე...“

ეს მარტივი და ნათელი აზრი ტანჯვით არის მოპოვებული, რომელ პესიმიზმს შეუძლია ამის შერყევა?

მეგონა, კარგად ვიცნობდი, მაგრამ სულიკოს კრებულს რომ გავეცანი, მისი პიროვნება ახალი კუთხით წარმომიდგა. საკვირველი არაფერია. ხშირად მინახავს სულიკო დაფიქრებული ქუჩაში, დერეფანში, სამხატვრო საბჭოს სხდომებზე. მაშინაც კი, როცა ჩვენ ვკამათობდით და ეგზალტირებულ ფრაზებს ვფანტავდით, სულიკო დუმილს არჩევდა. მის დუმილს უკვალოდ არ ჩაუვლია... მხატვრული ჩანაფიქრებით, რასაც ხანდახან თუ გაგვიმხელდა, ერთბაშად იპყრობდა ჩვენს ცნობისმოყვარეობას. მართლაც, შესანიშნავი მთხრობელი გახლდათ. მაგრამ აწუხებდა, რომ ზოგიერთი მისი სიუჟეტი ისე ვერ განხორციელდა კინოში, როგორც მას სურდა. ჩუმად იყო. ბოლოს მაინც ვერ მოითმინა და თქვა: – იყო შემთხვევაც, როდესაც რეჟისორს ერთ სცენარს ვაბარებდი და შემდეგ სულ სხვას ვიღებდით. დაიწყო ფიქრი საკუთარი სცენარით ფილმის დადგმაზე, მაგრამ, სამწუხაროდ, ეს ვერ მოხერხდა...

ერთ-ერთი დიდი გამოცდა ადამიანისა, სიკვდილით გამოცდაა. სულიკო განმარტოვდა და დაიწყო სიკვდილზე ფიქრი. ერთ-ერთი მისი უკანასკნელი ჩანაწერია: „ტკივილი ყოველთვის საკუთარია“. სულიკოს ამ უმოკლესმა ფრაზამ განსაკუთრებული ძალით გაიჟღერა. გამახსენდა ოსკარ უაილდის¹ აღსარება, დანერილი საპრობილედან გამოსვლის შემდეგ. ის ამბობს, რომ ტანჯვის უკან მხოლოდ ტანჯვაა, ტანჯვა ყოველთვის საკუთარია და ის შემოქმედის დამოუკიდებლობისა და თვითმყოფადობის მაჩვენებელიაო.

მაშასადამე, ტკივილი ყოველთვის საკუთარია და ის მიმბაძველობას გამორიცხავს! ამ მოსაზრებამდე სულიკო ჟღენტი თავისი გამოცდილებით მივიდა. ლიტერატურულ ასოციაციებს ის არ გამოჰკიდებია! ბოლო დროს, როგორც ჩანაწერებიდან ჩანს, ის უფრო კითხვებს სვამდა. მას ანუხებდა ცნობიერების გაორება, ცნობიერების პარადოქსული მდგომარეობა: „მაგიდას სამნი უსხედან. დავაკვირდი და ტანში გამცრა, სამივე მე ვიყავი, მაშინვე გამიელვა აზრმა: მე თუ ისინი ვარ, მე, რომელიც მათ ვხედავ. ვინლა ვარ?“

ყველას მოგვინევს წინასწარ განვიცადოთ ტკივილი არყოფნისა. სულიკო ჟღენტი ამ გრძნობას ჯენტლმენური თავდაჭერილობით გამოხატავს:

„ადამიანი ცოცხლობს იმედით, მაშინაც კი, როცა ყველა იმედი გადანურულია, ასეთ დროს მისი ერთადერთი იმედი არის იდეა სულის უკვდავებისა“. ეს აზრიც მწარე შემეცნების ნაყოფია.

სულიკო უჩიოდა საკუთარ სიზარმაცეს. მაგრამ, როცა კრებულში თავმოყრილ მასალას ვეცნობით, განსაკუთრებით – „დონ-კიხოტის“ ეკრანიზაციისთვის განეულ სამუშაოს, მხოლოდ მის უდიდეს გულმოდგინებასა და სიბეჯითეში ვრწმუნდებით.

მისი „ფიქრები დონ-კიხოტ ლამანჩელზე“ ემოციური ანალიზის ნიმუშია. შესავალშივე იგრძნობა არაჩვეულებრივი გულწრფელობა ავტორისა: „ასეთ სცენარზე ვერც კი ვიოცნებებდი. ეს ჰგავს ლამაზ სიზმარს, როცა უეცრად გაღვიძებისა გეშინია... უსაზღვროდ ძნელი მეჩვენება ამ სცენარის შექმნა. სად უნდა ვეძებოთ გამოსავალი? ვის უნდა ვთხოვოთ შველა? რა თქმა უნდა, ისევ და ისევ მიგელ დე სერვანტეს საავედრას“.

და ავტორი იწყებს სერვანტესის ბიოგრაფიისა და შემოქმედების შესწავლას. კარგად იცის, რომ ღირებული სცენარი სხვების ნააზრევით ვერ შეიქმნება. საჭიროა შენი სულის ქურაში გადაადნო ყველა მოცემულობა. სულიკო ბევრ საინტერესო საკითხს განიხილავს, დარწმუნებული ვარ, რომ ქართველი ლიტერატურისმ-

ცოდნე, ვინც სერვანტესზე იმუშავებს, სულიკოს დაკვირვებებს გვერდს ვერ აუვლის. სულიკო ისეთ კითხვებსაც უტრიალებს, რომლის პასუხიც არ აქვს, მაგრამ კითხვები ძაბავენ აზრის მსველელობას, ქმნიან დრამატურგიულ ფონს...

გესურს აღვნიშნოთ ამ მშვენიერი, შინაარსიანი კრებულის შემდგენლის, სულიკო ჟღენტის ნიჭიერი ქალიშვილის, ოლიკოს ღვანლი. ბოლოთქმაც მასვე ეკუთვნის. დიდ მადლობას მოვახსენებთ, აგრეთვე, აჭარის გამომცემლობას და ბატონ რამაზ სურმანიძეს², მათი ხელშეწყობის გარეშე ხომ ამ მშვენიერ კრებულს ვერ ვიხილავდით.

იმისთვის, რომ სულიკო ჟღენტის პიროვნება უფრო სრულფასოვნად წარმოჩნდეს, სასურველად მივიჩნით მისი ნააზრევის რამდენიმე ნიმუშის გამოქვეყნება ქრონოლოგიური თანმიმდევრობით:

80-იანი წლები:

ადამიანთა მოდგმის ისტორიას რომ გადავხედოთ, თვალში გვეცემა ერთი თავისებურება – თავიდანვე ისტორია ნელა და აუჩქარებლად მიედინებოდა. თითქოს არსად მიეჩქარებოდა. იგი თანდათან უმატებდა სიჩქარეს, იძენდა ინერციას.

ჩვენი საუკუნის მეორე ნახევრიდან კი ეს სისწრაფე თავბრუდამხვევი და შემამოფოთებელი გახდა. მიჰქრის დროის მატარებელი ბუნდოვანი მომავლისკენ. დამუხრუჭება უკვე შეუძლებელია...

არის კაცი, რომელიც გამუდმებით უცხო-პლანეტელთა მოლოდინშია (ფუნიკულიორზე, დარაჯი).

ერთი ნაცნობი მუშაობს საამქროში, რომელიც უშვებს ლენინის ბიუსტებს. სანყობი საესეა ბიუსტებით. არავის მიაქვს!

არ არსებობს არავითარი ობიექტური ჭეშმარიტება. იგი ისევე, როგორც სიმართლე, სუბიექტურია, ადამიანური. ადამიანის გარეშე არ არსებობს ჭეშმარიტება, რადგან მხოლოდ ადამიანია მისი შემცნობი და მალიარებელი.

„თუ გამგებელი თავისი თანამდებობიდან მდიდარი მიდის, ქურდს უწოდებენ, თუ ღარიბი – სულელს“ (დონ-კიხოტ ლამანჩელი, წიგნი II, თავი 55). რაოდენ აქტუალურია დღესაც.

მხოლოდ ბალახი კი არ ასულდგმულებს პირუტყვს, მას ადამიანის სიყვარულიც სჭირდება.

კომუნისტებს დიალექტიკოსებად მოაქვთ თავი, მაგრამ მათი მსოფლმხედველობა, ფაქტობრივად, მეტაფიზიკურია. ისინი ქმნიან და ამკვიდრებენ მასობრივ ცნობიერებას ყველაზე რეტროგრადულ მეტაფიზიკურ ფორმებში. ამას ცნობიერების ტოტალური მითოლოგიზაციაც გვიდასტურებს.

90-იანი წლები:

გონებას არ შესწევს უნარი, წარმოიდგინოს არარეალური. ამიტომ ყველაფერი, რასაც გონება წარმოიდგენს, მიღწევადია, ესე იგი, შესაძლებელია განხორციელება რეალურად.

მარადისობა დროის ცნებას კი არ გამოხატავს, არამედ გამორიცხავს.

„დრო“ გადაადგილებადი, მოძრავი მატერიის ის თვისებაა, რომელსაც ჩვენ სუბიექტურად მივანერთ ხოლმე მას.

1991 წელი:

შორსმჭვრეტელობა კარგია და აუცილებელიც, მაგრამ ამან ხელი არ უნდა შეგიშალოს დაინახო ის, რაც ჩვენ ცხვირწინ ძევს.

1992 წელი:

სისხლითა და ცრემლით მორწყულ უდაბნოს გზებზე იყო წმინდა და ამაღლებული – აღთქმული ქვეყნის იდეა!

„უდაბნოს თაობა“ – თაობა, რომელიც უნდა დაიღუპოს თავისუფლების გზაზე.

ამდენი ნგრევა და ხანძარი ოქტომბრის რევოლუციასაც კი არ მოჰყოლია.

მაკედონელი: ყველაფერი შეცვლილია ამ ქვეყანაზე, ადამიანები არ შეცვლილან მხოლოდ.

ადამიანი ცოცხლობს სულის უკვდავების რწმენით...

P.S. ჩემს მეხსიერებაში სამუდამოდ ჩარჩა მისი უბრალოდ ნაამბობი ბევრი ეპიზოდი, დეტალი. ტყვიისგან განგმირული ჯარისკაცის სიტბოს ის მთელი სიცოცხლე დაატარებდა. აქსოვდა თავის მოთხრობებში, კინოსცენარებში, ურთიერთობებში. სულიკომ კარგად დაიმახსოვრა ის ჯარისკაციც, რომელიც, მასთან ერთად, სანგარში ჩაფიქრებული იდგა და მუჭში მოქცეულ ნამიან მიწას დასცქეროდა. აკი „ჯარისკაცის მამის“ სცენარში გამოიყენა კიდეც ეს დეტალი, მეტიც, როგორც არაერთხელ უთქვამს, ეს დეტალი გახდა ბიძგი „ჯარისკაცის მამის“ სცენარის დაწერისა. ამ ფილმმა მას საქვეყნო სახელი მოუტანა, მაგრამ სულიკო ჟღენტი დარჩა სულიკო ჟღენტად; ესე იგი – უბრალო, მოკრძალებულ, ახლობელ, საყვარელ ადამიანად.

კარგად მახსოვს „ჯარისკაცის მამის“ სცენარის ირგვლივ შექმნილი ვითარება. ვერ ვიტყვი, რომ სცენარს ყველა აღტაცებით შეხვდა. ზოგიერთს ძნელად განსახორციელებლად მიაჩნდა. საკმარისია ოდნავი გადახრა, რომ ფილმი პათეტიკური და სენტიმენტალური გამოვიდესო. მაგრამ ფილმის რეალიზმმა, ომის ეპიზოდების დამაჯერებლად ჩვენებამ, დიალოგებისა და რეპლიკების გულწრფელობამ, და, რაც მთავარია, ცოცხალმა იუმორმა სკეპტიკოსთა ვარაუდი არ გაამართლა. ცხადია, არსებობდა განსხვავებუ-

ლი აზრიც, მაგალითად, ბატონი სიმონ ჩიქოვანისა³, რომელიც ფილმს უდავო გამარჯვებას უწინასწარმეტყველებდა. მან სცენარი განსაზღვრა, როგორც ხალხური ბალადის ჟანრის ნიმუში. სცენარის წარმოებაში ჩაშვების გზაზე დაბრკოლებად იქცა ის გარემოებაც, რომ ვილაც ვილაცეები არ თანხმდებოდნენ მამის როლში სერგო ზაქარიადის⁴, როგორც ერთადერთი კანდიდატურის წარმოდგენას. რეჟისორი იძულებული გახდა ამ როლში სხვებიც გაესინჯა, მაგრამ ბატონი სერგო შეუდარებელი აღმოჩნდა. ამაზე დაწვრილებით ისაუბრა ფილმის რეჟისორმა რეზო ჩხეიძემ⁵. ეს უკვე ისტორიაა, მაგრამ თავის დროზე ყოველივემ დიდი ვნებათა ღელვა გამოიწვია. ამ, ასე ვთქვათ, კრიტიკულ ვითარებაშიც, მახსოვს სულიკო ჟღენტს წონასწორობა არ დაუკარგავს.

ამას წინათ, პოეტმა ფრიდონ ხალვაშმა⁶ სულიკო ჟღენტს „ქართული კინოდრამატურგიის კლასი“ უწოდა. აუდიტორია ტაშით შეხვდა ამ განსაზღვრებას.

- 4 იხ. გვ. 236
- 5 ლეო ანთაძე (დაბ. 1932) – კინომსახიობი. 1951 წელს დაამთავრა თბილისის ვაჟთა საშუალო სკოლა, სწავლა განაგრძო თბილისის შ.რუსთაველის სახელობის თეატრალური ინსტიტუტის სამსახიობო ფაკულტეტზე (დაამთავრა 1955 წელს). სხვადასხვა წლებში მოღვაწეობდა კ.მარჯანიშვილის (1955-67) და შ.რუსთაველის (1967-75) თეატრებში. მისი კინოსამსახიობო როლებია: კახაბერი („ყვავილი თოვლზე“, 1959), მგზავრი („ნკიპურტები“, 1973), ჭეიშვილი („თეთრი ბაირალები“, 1990) და სხვ.
- 6 იაკობ ბემე (1575-1624) – თვითნასწავლი გერმანელი ფილოსოფოსი-მისტიკოსი.
- 7 იხ. გვ. 202

დონ-კიხოტის კვალდაკვალ

წერილი სულიკო ჟღენტზე

წინამდებარე წერილი შედგენილია ორ წერილზე დაყრდნობით, რომლებიც პირველად გამოქვეყნდა 19.05.2001, გაზეთში „თბილისი“, რუბრიკაში „კვალი ნათელი“, სათაურით: „სარკე“, რომელსაც მზის სხივი აბრწყინდება“ და 17.10.2002, გაზეთში „ახალი ეპოქა“, რუბრიკაში „პიროვნება და დრო“, სათაურით: „დონ-კიხოტის კვალდაკვალ“.

- 1 ოსკარ უაილდი (1854-1900) – ინგლისელი მწერალი. ლექსების სტილით ახლოსაა ფრანგულ სიმბოლიზმთან. ავტორია ფილოსოფიური რომანისა „დორიან გრეის პორტრეტი“, აგრეთვე, ზღაპრებისა. მისი ავტობიოგრაფიული პოემა „რედინგის ციხის ბალადა“ (1898) თარგმნილია მრავალ ენაზე.
- 2 რამაზ სურმანიძე (დაბ. 1933) – მწერალი, პუბლიცისტი. ბათუმის სამედიცინო ეკოლოგიური ინსტიტუტის რექტორი.

- 3 სიმონ ჩიქოვანი (1903-1966, დაბ. სოფელ ნაესაკაოში, მარტვილის რაიონი) – პოეტი. 1922 წელს დაამთავრა ქუთაისის რეალური სასწავლებელი და სწავლა განაგრძო თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტში. პირველი ლექსი გამოაქვეყნა 1924 წელს. 1934 წლიდან იყო საქართველოს მწერალთა კავშირის გამგეობის წევრი, 1944-51 წლებში – მწერალთა კავშირის თავმჯდომარე, 1954-60 წლებში კი ჟურნალ „მნათობის“ რედაქტორი.
- 4 სერგო ზაქარიაძე (1909-1971, დაბ. ბაქოში) – კინოსა და თეატრის მსახიობი. სწავლობდა თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ფილოლოგიის ფაკულტეტზე. 1926 წელს მუშაობა დაიწყო შ.რუსთაველის სახელობის თეატრში, 1928 წლიდან იყო კ.მარჯანიშვილის მიერ ქუთაისში დაარსებული თეატრის მსახიობი. 1956 წელს გადავიდა შ.რუსთაველის სახელობის თეატრში. 1934 წლიდან მოღვაწეობდა კინოში. 1955-1960 წლებში თბილისის თეატრალურ ინსტიტუტში ასწავლიდა სასცენო მეტყველებას. დაჯილდოებულია ლენინის ორდენით, შრომის წითელი დროშის და საპატიო ნიშნის ორდენებით. მისი კინოსამსახიობო როლებია: შადიმან ბარათაშვილი („გიორგი სააკაძე“, 1943), ყარაჩოღელი („ქეთო და კოტე“, 1948), გიორგი მახარაშვილი („ჯარისკაცის მამა“, 1964), ლევან ცინცაძე, („არ იდარდო!“, 1968) და სხვ.
- 5 იხ. გვ. 260 შენ. 45
- 6 ფრიდონ ხალვაში (დაბ. 1925) – პოეტი. საქართველოს მწერალთა კავშირის აჭარის განყოფილების პასუხისმგებელი მდივანი. არის არაერთი პიესის ავტორი.

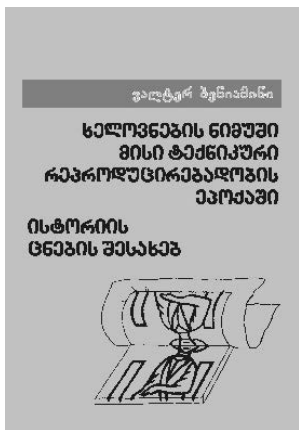
**ვასილ ჩხაიძე ერთიპი
წერილი ვასილ ჩხაიძეზე**

წინამდებარე წერილი პირველად გამოქვეყნდა 9.02.1999, გაზეთში „თბილისი“, რუბრიკაში „პანთეონი“, სათაურით: „ვასილ ჩხაიძე ერთიპი“.

ვალტერ ბენიამინი – ხელოვნების ნიმუში

მკითხველს პირველად ეძლევა საშუალება გაეცნოს ქართულ ენაზე ცნობილი ფილოსოფოსისა და კულტურის მკვლევრის, ვალტერ ბენიამინის (1892-1940), ორ ნაშრომს: „ხელოვნების ნიმუში მისი ტექნიკური რეპროდუცირებადობის ეპოქაში“ (1935-36) და „ისტორიის ცნების შესახებ“ (1940).

პირველი წერილი ხელოვნების ნიმუშის „აურის“ დაკარგვის ახსნას გვთავაზობს. მან განსაკუთრებული

აქტუალურობა შეიძინა 60-იან წლებში, როცა იქცა მოწოდებად, ხელოვნება გამოეყენებინათ სოციალურ-პოლიტიკური ემანსიპაციის მიზნით. თეზისები „ისტორიის ცნების შესახებ“ აჯამებს ავტორის თანამედროვე პერიოდის ბჭობას ისტორიული მატერიალიზმის დანიშნულებაზე.

ფსიქიატრიასთან გამოცდილების მქონე პირთა გერმანული ასოციაცია – რჩევები და ხერხები – როგორ ვვართოთ „შეშლილ-ობა“?

„მეგზური“ განკუთვნილია ფსიქიატრიასთან გამოცდილების მქონე ადამიანებისა და მათი ახლობლებისათვის, რომლებიც კრიზისის დროს და მის შემდეგ მხარში უდგანან ამ პიროვნებებს. აქ მოცემული რჩევები საშუალებას გვაძლევს ინდივიდუალურად და შინაურულად მოვეკიდოთ ამ მდგომარეობას; გვეხმარება, შეძლებისდაგვარად ფსიქოტროპული ნაწმლების გარეშე, ორგანიზმისადმი

ზიანის მიყენების გვერდის ავლით, მოვლენების მართვასა და მყუდროებისა და სტაბილურობის მოპოვებაში.

ფსიქიატრიასთან გამოცდილების მქონე პირთა გერმანული ასოციაცია

რჩევები და ხერხები – როგორ ვვართოთ „შეშლილ-ობა“?

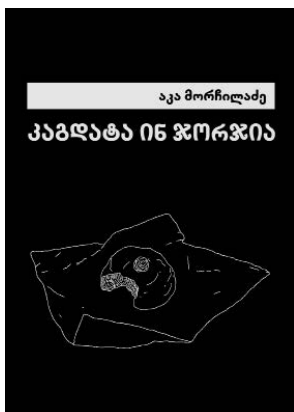

ტექსტს ახლავს ფსიქიატრ თემურ იოსებაძის ბოლოსიტყვაობა და დამხმარე ორგანიზაციების საკონტაქტო ინფორმაცია.

აკა მორჩილაძე – კაბდატა ინ ჯორჯია

ცალკე გამოცემის სახით პირველად იბეჭდება თანამედროვე ქართველი მწერლის, აკა მორჩილაძის, ესეისტური ტექსტები: „კაბდატა ინ ჯორჯია“ (2008) და „პირადი ენციკლოპედია“ (2007).

მალე საგანსაგან:

- საბჭოთა ავანგარდისტის, კინოდოკუმენტალისტის და დოკუმენტური კინოს თეორეტიკოსის **ძიგა ვერტოვის** ტექსტების კრებული: **აღამინანი კინოპარპტიმი** (მანიფესტი, სტატიები, სასცენარო ვარიანტები); დევი დუმბაძის შესავალ წერილთან ერთად: „არასაალბათო თვალის პოეზია – „კინოგლავის“ კონცეფცია ძიგა ვერტოვის ფილმში „აღამინანი კინოპარპტიმი“.

იკითხეთ წიგნის მალაზიებში

დამატებითი ინფორმაცია: www.sa-ga.org